

RUIGE AARDTONG

Trichoglossum hirsutum

(foto Hannie Joziassse / Buiten-beeld)

S93

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

De Ruige aardtong is een spatel- tot knotsvormige zwam, die bovenaan breder is dan onderaan. Hij is zwartbruin tot zwart gekleurd en wordt tot 8 cm hoog. Op het smallere gedeelte groeien haartjes die enkel met de loep te zien zijn. Het is nodig om deze aardtong microscopisch na te kijken om zeker te zijn van de determinatie.

Biotoopvereisten

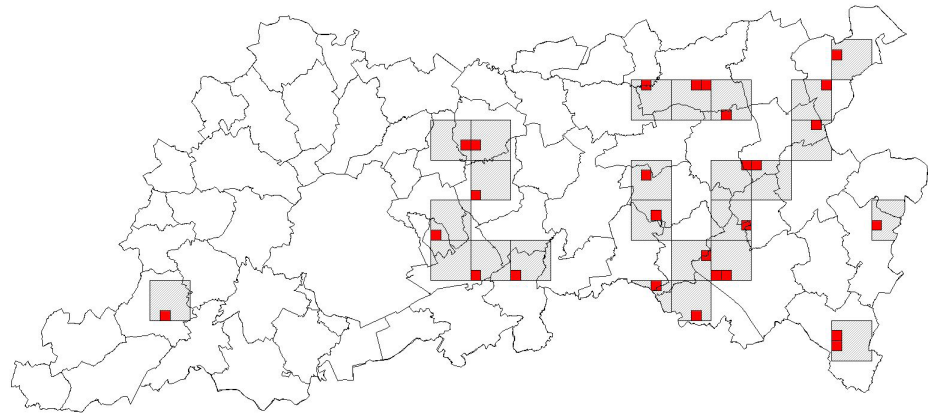
De Ruige aardtong groeit in droge duingraslanden en in onbemest grasland op droog kalkarm of lemig zand. Soms wordt de soort ook gevonden op vochtige, voedselrijke kleigrond in loofbos.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Ruige aardtong is een zeldzame verschijning in Vlaams-Brabant en komt enkel verspreid en beperkt voor op specifieke locaties in het centraal en oostelijk deel van de provincie.

Inventarisatieonderzoeken

- Het projectvoorstel 'Aanzet tot atlasproject voor de macrofungi in Vlaams-Brabant en uitwerking van atlasproject in een deel van de provincie' werd in 2001 goedgekeurd door BRAKONA. Het project brengt de paddenstoelen van Vlaams-Brabant in kaart met behulp van vrijwilligers ondersteund door een professionele medewerker van Natuurpunt Studie. In het kader van dit project werd een paddenstoelendatabank ontworpen. Verder is het ook bedoeling van dit project om een aanzet te geven tot een verspreidingsatlas van de macrofungi in heel Vlaams-Brabant.
- De Zelfstandige Werkgroep voor Amateur Mycologen (ZWAM) voert inventarisaties uit in de regio Leuven.
- De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring (KAMK) voert jaarlijks enkele inventarisaties uit in Vlaams-Brabant.
- Regionale paddenstoelwerkgroepen van Natuurpunt voeren inventarisaties uit in de provincie: Zwammenwerkgroep Zuidwest-Brabant (regio Halle), Paddenstoelenwerkgroep Zemst (regio Zemst), Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok (regio Liedekerke), Team Landen (regio Landen), Paddenstoelenwerkgroep Velpe-mene.

Knel- en aandachtspunten

- Aardtongen zijn goede indicatoren voor schrale, onbemeste, permanente graslanden.
- Door het verdwijnen en verstoren van oude graslanden (o.a. door vergraving) zijn veel groeiplaatsen van Aardtong verdwenen. Achterstallig beheer is vaak de oorzaak van de degradatie van veel groeiplekken.

Overzicht maatregelen

H4.5. - H6.9.	Maaien
H4.8. - H6.3.	Kap van bos
H4.9. - H6.10.	Extensieve begrazing

S93.1.	Schraal graslandbeheer
S93.2.	Bemesting

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H4.5. - H6.9. Maaien

Een gefaseerd maaibeheer, waarbij delen van de vegetatie niet jaarlijks worden gemaaid, is ongunstig omdat de vegetatie hierdoor verruigt. Dit maakt een regelmatig en jaarlijks weerkerend maaibeheer noodzakelijk.

H4.8. - H 6.3. Kap van bos

Verbossing van (potentiële) groeiplaatsen moet door het tijdig kappen en uittrekken van struiken worden tegengegaan.

H4.9. - H6.10. Extensieve begrazing

Begrazing is gunstig voor het behoud van de soort maar mag niet te intensief zijn, omdat dit kan leiden tot vertrapping en verruiging van de groeibodem. Anderzijds kan een te sterke extensivering eveneens leiden tot verruiging of verbossing.

Soortgerichte maatregelen**S93.1. Schraal graslandbeheer**

De Ruige aardtong is indicator voor niet of weinig verstoorde, schrale en extensief beheerde graslanden. Een actief beheer in de vorm van maaien en afvoeren (één maaisnede, na 15 september), periodiek plaggen of beweiden is noodzakelijk om gunstige groeiomstandigheden te behouden. De frequentie van deze ingrepen is sterk afhankelijk van de voedselrijkdom van de bodem. Eventueel kan er in de plaats van het maaien een korte begrazing met een hoge veedichtheid plaatsvinden, op hetzelfde tijdstip. In deze situatie mag niet begraaasd worden gedurende het groeiseizoen (tot 15 september).

S93.2. Bemesting

Bemesting matigen; een stikstofgift tot maximaal 25 kg zuivere stikstof per hectare per jaar, via incidenteel (niet jaarlijks) toedienen van stal mest.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden**Algemeen**

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomst soortenrijke graslanden en akkers

Lopende initiatieven

geen

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden**Tellen van vruchtlichamen**

Op (potentiële) groeiplaatsen wordt in de late herfst (oktober - november) uitgekeken naar de aanwezigheid van vruchtlichamen. Drie bezoeken per seizoen zijn noodzakelijk om een volledig beeld van de aantallen te verkrijgen.

Referenties & verdere informatie**Publicaties**

- Arnolds E., Kuyper T.W. & Noordeloos M.E., red. (1995). Overzicht van de paddenstoelen in Nederland. Nederlandse mycologische vereniging. 871 p.
- Koster, A. (1993). Vademecum wilde planten. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Stichting Leefmilieu. Wageningen, Antwerpen. 272 p.
- Steeman (2003). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. 2001-2003. BRAKONA

Jaarboek. 50-55.

- Steeman, R. (2006). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2005. Rapport Natuurpunt Studie 2006/2. 129 p.
- Steeman R., Monnens J., Langendries R., Walley R., Buelens G. & De Pauw S. (2006). Paddenstoelen in de regio Leuven, verspreiding en ecologie (1981-2004). Een uitgave van Natuurpunt Studie. Mechelen. 432 p. ill.
- Steeman, R. (2007). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2006. Rapport Natuurpunt Studie 2007/5. 159 p.
- Steeman, R. (2008). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2007. Rapport Natuurpunt Studie 2008/6. 178 p.
- Steeman, R. (2009). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2008. Rapport Natuurpunt Studie 2009/13. 72p.
- Vincent, L., Verbeke, W., Van Belle, J., De Cock, V., Verlinde, R., Reheul, D., Zwaenepoel, A., Van Den Berghe, J. & Lievens, F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Walley R. & Verbeken, A. (1999). Een gedocumenteerde Rode Lijst van enkele groepen paddenstoelen (macrofungi) van Vlaanderen. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud.

Websites

- www.inbo.be
- www.jnm.be
- www.kamk.be
- www.natuurpunt.be
- www.soortenbank.nl
- www.waarnemingen.be

Folders

- Natuurpunt Studie. Paddenstoelen zoeken in Vlaanderen, een aanmoediging voor beginners. www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen/paddestoelen-zoeken-in-vlaanderen-ee-aanmoediging_431.aspx.
- 60 gemakkelijk herkenbare soorten www.natuurpunt.be/uploads/biodiversiteit/paddenstoelen/documenten/pag_292_60soorten.pdf.
- Paddenstoelen.flits (digitale nieuwsbrief Natuurpunt) www.natuurpunt.be/mijnnaatuurpunt/default.aspx.

Advies

- Koninklijke Vlaamse Mycologen Vereniging (KVMV)
- Plantenwerkgroep JNM
- Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt
- Paddenstoelenwerkgroep Zemst
- Paddenstoelenwerkgroep Velpe-Mene
- Paddenstoelenwerkgroep Landen-Zoutleeuw
- Hagelandse Amateurwerkgroep voor Mycologie (HAM)
- Paddenstoelenwerkgroep Zuidwest-Brabant
- Paddenstoelenwerkgroep Scherpenheuvel-Zichem